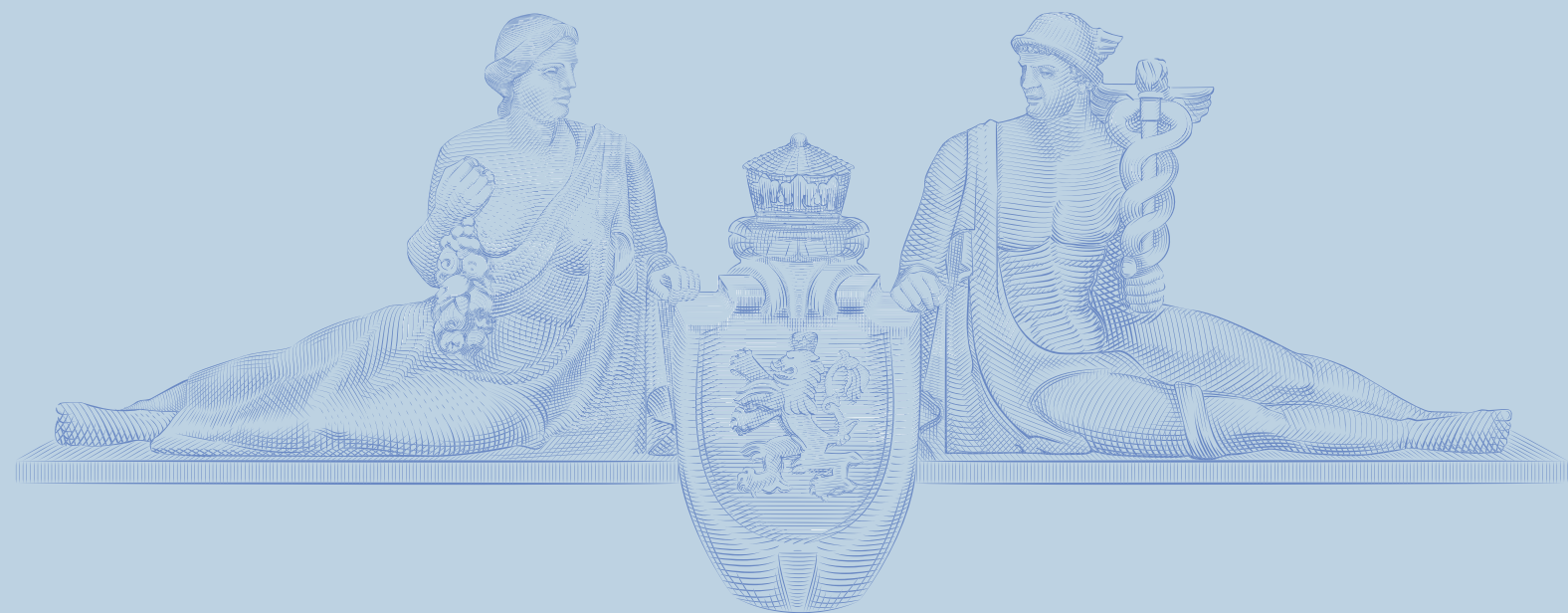

ТЕМАТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И АКЦЕНТИ

ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА БЮДЖЕТНАТА РАМКА ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2023 г.

(ИЗВАДКА ОТ „ИКОНОМИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД“,
БРОЙ 4/2020 г.)

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Основни параметри на бюджетната рамка за периода 2021 – 2023 г.

В актуализираната средносрочна бюджетна прогноза на правителството (АСБП) за периода 2021 – 2023 г.¹, която съответства на приетите от Народното събрание бюджетни и данъчни закони за 2021 г., е заложено отрицателно бюджетно салдо по консолидираната фискална програма (КФП) и за сектор „гържавно управление“ (по ЕСС 2010) през целия прогнозен период. Разчетите в АСБП за 2021 г. отразяват планираните от правителството временни дискреционни мерки за преодоляване на негативните икономически ефекти от пандемията от COVID-19 и смекчаване на ефектите върху здравната система, които се оценяват в общ размер на 2.5% от прогнозирания БВП за годината. За 2021 г. се очаква касов дефицит в размер на 4.9 млрд. лв. (-3.9% от БВП), като се предвижда той да се свие през 2022 г. до 2.7 млрд. лв. (-2.0% от БВП), а през 2023 г. да възлезе на 2.5 млрд. лв. (-1.8% от БВП). Бюджетното салдо на сектор „гържавно управление“ (ЕСС 2010), използвано за целите на процедурата при прекомерен дефицит и дълг, се очаква да бъде отрицателно в размер на -5.0% от прогнозирания БВП през 2021 г. и през 2022 г. да се подобри, достигайки дефицит от -1.9% от БВП. През 2023 г. дефицитът на сектор „гържавно управление“ се предвижда да се увеличи до -2.3% от БВП, което отразява главно очакваната доставка на военна техника, свързана с модернизацията на армията. Планираните първични дефицити през целия прогнозен хоризонт оказват влияние за нарастване на гържавния дълг и на консолидирания дълг на сектор „гържавно управление“ в номинално изражение и като процент от БВП.

Според разчетите в АСБП структурният дефицит на сектор „гържавно управление“ ще възлезе на -2.4% от БВП през 2021 г., като се очаква да се свие съответно до -1.7% от БВП и -1.6% от БВП през 2022 г. и 2023 г. По-високото отрицателно структурно бюджетно салдо през 2021 г. в сравнение със средносрочната бюджетна цел от -1.0% от БВП е в съответствие с активираната през 2020 г. от Европейската комисия (ЕК) и оставаща в сила за 2021 г. така наречена обща клауза за дерогация (*general escape clause*), предвидена в Пакта за стабилност и растеж. Тази клауза позволява на държавите – членки на ЕС, да предприемат стимулиращи фискални мерки при извънредната ситуация, предизвикана от пандемията, като временно се отклонят от средносрочната си бюджетна цел. Според насоките на ЕК фискалните мерки за преодоляване на последиците от COVID-19 на национално ниво следва да бъдат съобразени с конкретната ситуация в страната, да имат временен характер и тяхната ефективност и целесъобразност да бъдат оценявани регулярно.

През 2021 г. в АСБП е заложено увеличение с 10.1% на общите бюджетни приходи по КФП спрямо очакваното им изпълнение за 2020 г.², за което в най-голяма степен се очаква да допринесат данъчно-осигурителните приходи (с 4.9 процентни пункта), а по-нисък да е приносът на приходите от помощи (2.8 проценти пункта) и на неданъчните приходи (2.4 процентни пункта). Заложеното нарастване на данъчно-осигурителните приходи (с 6.0%) отразява главно прогнозираното от МФ ускоряване на растежа на потреблението и на трудовете възнаграждения спрямо предходната година, както и предвиденото подобряване на събираемостта. Временните дискреционни мерки в приходната страна на КФП, предприети с цел преодоляване на негативните последици от пандемията върху икономиката, са оценени от МФ на 380.6 млн. лв. (0.3% от прогнозирания БВП). Тези мерки включват намаляването на ставката на ДДС от 20% на 9% за определени стоки и услуги, освобождаването от ДДС и мита върху вноса на някои медицински стоки³, както и увеличаването на размера на данъчните облекчения за деца за придобитите през 2021 г. доходи. Нисък положителен бюджетен ефект по отношение на данъчно-осигурителните приходи има влизането в сила от началото на 2021 г. увеличение на минималната работна заплата и на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица вследствие на нарастването на минималната работна заплата. За увеличението на приходите от помощи (с 44.7% спрямо очакваното изпълнение за 2020 г.) в значителна степен се очаква да допринесат финансовите средства по „Механизма за възстановяване и устойчивост на ЕС“, които правителството е включило в бюджетната прогноза за 2021 г. Съществено нарастване

¹ Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2021 – 2023 г. е изготвена през октомври 2020 г. като мотиви към проекта на ЗДБРБ за 2021 г. и е приета с Решение № 778 на Министерския съвет от 29 октомври 2020 г. С цел осигуряване на съответствие с параметрите на окончателно приетите от Народното събрание бюджетни и данъчни закони за 2021 г. в АСБП са направени промени, които са одобрени с Решение № 963 на Министерския съвет от 23 декември 2020 г. Тук са обсъдени параметрите на АСБП, одобрена на 23 декември 2020 г.

² Направената към октомври 2020 г. оценка за очакваното изпълнение на бюджетните приходи по КФП през 2020 г. е оставена без промяна в АСБП, одобрена на 23 декември 2020 г.

³ Освобождаването от ДДС и мита върху вноса на някои медицински стоки, необходими за борба с последиците от пандемията от COVID-19, е в сила за периода до 30 април 2021 г.

се планира и при неданъчните приходи (с 18.7% спрямо очакваното изпълнение за 2020 г.), което е свързано главно с прехвърляне от 2020 г. в бюджета за 2021 г. на постъпленията от първоначалното концесионно плащане по сключения договор за концесия на летище София.

В АСБП е заложено нарастване с 9.0% на общите бюджетни разходи по КФП за 2021 г. спрямо очакваното изпълнение за 2020 г., което отразява ефекта от планираните мерки в отговор на кризата, породена от *COVID-19*, както и разходите за други приоритети в политиката на правителството в различни области. Планираните за 2021 г. временни разходни дискреционни мерки за справяне с последствията от *COVID-19* се оценяват от МФ на 2.8 млрд. лв. (2.2% от прогнозирания БВП), като преобладаващата част от тях ще бъдат свързани с увеличените разходи за трансфери и помощи за домакинствата, както и с планираните средства за продължаване на действието на програмата за субсидирана заетост по така наречената мярка „60/40“. Важен елемент в дискреционната политика на правителството в отговор на пандемията е укрепването на системата на здравеопазването, за което са предвидени допълнителни разходи главно по линия на по-големи директни плащания към НЗОК и на увеличение на възнагражденията на здравните работници на първа линия. Приоритет на правителството през 2021 г. остава политиката на доходите, въз основа на която са заложени допълнителни средства за изпълнение на плана за увеличаване на заплатите в сектор „образование“⁴, на работещите в системата на МВР – с 15%, и с 10% на доходите във всички останали бюджетни сфери. В допълнение, в бюджетните разчети за 2021 г. са включени целогодишно средства за осигуряване на увеличението с 30% от 1 август 2020 г. на разходите за персонал на системите на органи и администрации, които са натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последствията от нея. По отделни разходни пера най-голям принос за нарастването на общите бюджетни разходи през 2021 г. с 4.6 процентни пункта има заложеното увеличение на социалните и здравноосигурителните плащания (с 11.4%, или с 2.2 млрд. лв. спрямо очакваното изпълнение за 2020 г.). Нарастването на тези разходи се определя както от по-голямата подкрепа за домакинствата под формата на увеличение на пенсиите (чрез добавки, повишение на минималния и максималния размер на пенсиите и индексация) и по-високи обезщетения и помощи, така и от заложеното по-значително увеличение на здравноосигурителните плащания със 17.2%. Сравнително по-нисък принос за нарастването на общите бюджетни разходи по КФП през настоящата година се планира да имат разходите за персонал (2.7 процентни пункта), разходите за издръжка (0.9 процентни пункта) и капиталовите разходи (0.7 процентни пункта).

В случай на значително влошаване на епидемичната ситуация, свързана с развитието на пандемията в страната през 2021 г., според АСБП е предвидено осигуряване на финансови средства за извършване на разходи при извънредни обстоятелства през годината.

Заложената фискална консолидация през 2022 г. до дефицит от -2.0% от прогнозирания БВП (спрямо -3.9% от БВП през 2021 г.) предвижда ограничаване на общите бюджетни разходи като дял от БВП главно по линия на текущите разходи и в незначителна степен по линия на капиталовите разходи. За намаляването на текущите разходи (с 2.2 процентни пункта) спрямо прогнозираното за 2021 г. равнище определящо значение има прекратяването на заложените през текущата година временни мерки, свързани с *COVID-19*. Същевременно общите бюджетни приходи се очаква да се понижат като дял от БВП, което е резултат главно от планираните през 2021 г. еднократни приходи от концесия и от свиването на приходите от помощи през 2022 г. спрямо 2021 г. През 2023 г. бюджетният дефицит по КФП се планира да се понижи минимално спрямо 2022 г. и да възлезе на -1.8% от БВП.

Според АСБП се планира увеличение на дълговата тежест на страната в номинално изражение и като процент от БВП. Съотношението на държавния дълг към БВП се очаква да се увеличи от 23.5% към края на 2020 г. до 28.2% в края на 2023 г. За същия период се очаква съотношението „консолидиран дълг на сектор „държавно управление“/БВП“ да нарасне от 25.3% до 29.4%. Основните цели на политиката на правителството за управление на държавния дълг са осигуряване на финансови средства за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на планираните бюджетни дефицити и обезпечаване на стабилността на фискалния резерв в качеството му на ликвиден буфер. В съответствие с емисионната политика на МФ и дълговите ограничения, заложи в ЗДБРБ за 2021 г., максималният размер на новия държавен дълг, който може да бъде поет през годината, е 4.5 млрд. лв.

Рискове пред изпълнението на бюджетните цели, заложи в АСБП за периода 2021 – 2023 г., съществуват главно по линия на евентуална невъзможност за ефективно и навременно ограничаване на разпространението на пандемията от *COVID-19* в глобален мащаб и в страната.

⁴ През 2021 г. се предвижда да се постигне планираното удвояване на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти спрямо 2017 г.

При влошаване на епидемичната ситуация би могъл да се реализира по-неблагоприятен макро-икономически сценарий от заложените в прогнозата на МФ, което би затруднило изпълнението на планираните данъчно-осигурителни приходи. Това би създавало рискове пред постигането на бюджетните цели през прогнозния период и би довело до по-значително нарастване на дъговата тежест за страната. Допълнителни рискове пред бюджетната прогноза създават заложените в АСБП значителни повишения на бюджетни разходи с постоянен характер (като разходите за заплати и пенсии), които са трудно обратими при по-неблагоприятно развитие на икономическата активност в средносрочен план и биха ограничили възможностите за бюджетна консолидация. Специфичен риск пред бюджетната прогноза за 2021 г. пораждаат планираните приходи, свързани с първоначалното концесионно плащане по сключения договор за летище София, които е възможно да не се реализират предвид очакваното силно неблагоприятно влияние на пандемията от *COVID-19* върху въздушния транспорт и авиационната индустрия. Друг специфичен риск пред бюджетната прогноза за 2021 г. произтича от възможността за по-бавно от очакваното усвояване на помощите по „Механизма за възстановяване и устойчивост на ЕС“. На последно място, както е посочено в документа на АСБП, ЕК предстои да направи преглед на фискалните резултати и тенденции през 2020 г. и прогнозите за 2021 г. и да оцени кои от представените от страните като временни *COVID-19* мерки са съотнесими към дефинициите за разходи, свързани с извънредни обстоятелства, както и да даде оценка за коригираното салдо за целите на процедурата при прекомерен дефицит. Пример за разходи, които е възможно да не бъдат приети за извънредни от ЕК и да влошат оценката за коригираното салдо на сектор „държавно управление“, са заложените в бюджетната рамка за 2021 г. доплащания към пенсиите и разходите, свързани с увеличения размер на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ